

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Economic and Consumer Literacy in European Schools

IO2 – Majandus- ja tarbijahariduse
õppematerjalid ja suunised

Moodul: Digitaalsed oskused

Mooduli tutvustus

Moodul annab õpilastele pädevuse ära tunda ja vältida ohtlikke olukordi Interneti ja sotsiaalvõrgustike kasutamisel. Samuti hindavad nad oma digipädevust.

Tegevused on loodud õpilaste vanust arvestades:

- õpilased vanuses 7-12 aastat;
- õpilased vanuses 13-18aastat.

Tegevuste loetelu

Vanus 7 -12

	Tegevuse nimi	Kestvus minutites
1	Teie mobiilne elu	30 min
2	Saadetav teave	30 min
3	Mis on viga teabe jagamisel?	15 min
4	Kindlustage end	15 min
5	Milline sa oled?	30 min
6	Kui turvaline on teie salasõna?	30 min
7	DigComp 2.0	90 min

Kogu aeg kokku 4 tundi

Vanus 13—18

	Tegevuse nimi	Kestvus minutites
1	Mis on App?!	45 min
2	Kui turvaline on teie salasõna?	30 min
3	Milline on teie digitaalne jalajälg?	45 min
4	Korrastage oma faile	45 min
5	DigComp 2.0	90 min

Kogu aeg kokku

4 tundi ja 15 minutit

Tegevused 7-12-aastastele õpilastele

Mooduli nimi	Digitaalsed oskused
Tegevuse nimi	Teie mobiilne elu
Sihtrühm	Õpilased 7-12 aastased
Tegevuse tutvustus	Näost-näku tegevus
Tegevuse eesmärk	Arutelu mobiilse elu üle
Tegevuse ettevalmistus	-
Materjalid	-
Tegevuse kestvus	30 minutit
Grupi suurus	Piiranguta
Tegevuse juhend	Kodutööd tehes kuulete tuttavat helinat. See on teie mobiiltelefon, mis annab teile teada saadud sõnumist. Sõnumi saamises pole midagi erilist, aga ometi... Seekord ei ole see mitte ühelt teie sõbralt või sugulaselt, vaid hoopis mõnelt tundmatult inimeselt. Sõnum ütleb: "Tere! Kuidas sul läheb? Mida sa õhtul teed?" Aga oota! Enne vastuse kirjutamist mõtle hoolega, kas on vaja vastata, kui sa ei tea, kes see on. Teie mobiiltelefon on teie igapäevane kaaslane. Sa kasutad seda oma sõprade ja ka vanematega suhtlemiseks. Tõenäoliselt kasutad seda ka mängimiseks, muusika kuulamiseks või info jagamiseks sotsiaalmeedias. Mobiiltelefon hoiab teid kursis oma pere ja sõprade tegemistega - igal pool ja kogu aeg. Kuid mobiiltelefoni omamine toob kaasa ka kohustusi. Arutlege selle olukorra üle. Püüdke üles märkida selle olukorra eelised ja puudused ning püüdke leida mõistlik käitumine.
Nipid tegevuse juhendamiseks	Õpetaja arutab õpilastega järgmist: • vanemate, kooli, sõprade poolt antud reeglite järgimisest; • mobiiltelefoni kasutamise ohutus.
Kuidas tegevust hinnata?	• Kas peaksite vastama tundmatult numbrilt saadud sõnumile? • Kui mõni võõras inimene oleks tänaval sama asja küsinud, kas te vastaksite? • Kindlasti mitte! Teie virtuaalne elu - nii arvutis kui ka mobiiltelefonis - on osa teie reaalsest elust. Ainult sina ise saad otsustada, kuidas kasutada oma mobiiltelefoni nii, et see oleks nii kasulik, lõbus kui ka turvaline.
Kasutatud kirjandus	Kathy Allen. Cell Phone Safety. Capstone Press, 2013.

Mooduli nimi	Digitaalsed oskused
Tegevuse nimi	Saadetav teave
Sihtrühm	7-12 aastased õpilased
Tegevuse tutvustus	Näost-näku tegevus
Tegevuse eesmärk	Arutelu avaliku ja isikliku teabe ning väljavõtete sobitamise üle
Tegevuse ettevalmistus	Lõigake välja kirjeldused avaliku ja isikliku elu kohta
Materjalid	Tööleht "Saadetav teave"
Tegevuse kestvus	30 minutit
Grupi suurus	piiranguta
Tegevuse juhend	On hämmastav, mida kõike saab mobiiltelefoniga teha: kommenteerida postitusi, surfata veebis, mängida mängu, saata sõnumeid ja muidugi helistada. Kuid iga sõrmeliigutusega pead sa jälgima, millist teavet sa saadad. On kahte liiki teavet - isiklik ja avalik teave. Kuidas need erinevad? Avalik teave võimaldab teistel sind tundma õppida. Kui avaldate, milline on teie lemmiktoit või lemmikloom, näitate oma eelistusi. Isiklik teave on aga see, mis kuulub ainult teile, näiteks teie nimi ja isikukood. Isikliku teabe jagamine sõnumites või internetis on ohtlik. Te ei ütleks oma kodust aadressi juhuslikule võõral inimesele kaubamajas. Oma aadressi saatmine sõnumiga tundmatule inimesele on sama riskantne. Pole vahet, kas saadate aadressi telefonist või ütlete selle kellelegi suuliselt.
Nipid tegevuse juhendamiseks	• Isikliku ja avaliku elu kirjeldused võib töölehel segi ajada ja õpilased peavad välja selgitama õige paigutuse. • Sotsiaalkindlustuskood - numbrikombinatsioon, mis võimaldab isikut tuvastada.
Kuidas tegevust hinnata?	Õigeid vastuseid on antud töölehel
Kasutatud kirjandus	Kathy Allen. Cell Phone Safety. Capstone Press, 2013.

Tööleht "Saadetav teave"

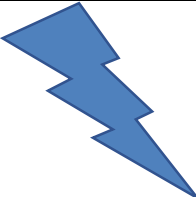
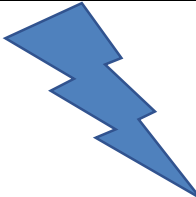
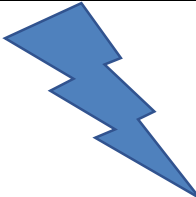
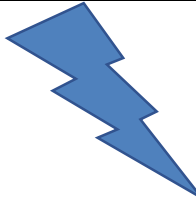
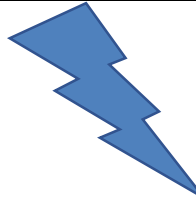
Avalik elu	Isiklik elu
Muusika, mis sulle meeldib	Teie tegelik nimi
Teie kunstiteos	Vanus ja sünniaeg
Lemmikfilmid	Aadress ja e-posti aadress
Lemmik TV-saated	Telefoninumber
Teie mõtted spordi, moe ja muude teemade kohta	Sotsiaalkindlustuskood
Raamatud, mida olete lugenud	Kus olete praegu või kuhu kavatsete minna?

Mooduli nimi	Digitaalsed oskused
Tegevuse nimi	Mis on viga teabe jagamisel?
Sihtrühm	7-12 aastased õpilased
Tegevuse tutvustus	Näost-näku tegevus
Tegevuse eesmärk	Arutelu teabe jagamise üle
Tegevuse ettevalmistus	-
Materjalid	-
Tegevuse kestvus	15 minutit
Grupi suurus	Grupi suurusel ei ole piirangut
Tegevuse juhend	Oluline on, et te ei avaldaks oma kodust aadressi võõrastele. Mis võib juhtuda, kui jagate isiklike andmeid teistega? Üks võimalik probleem on identiteedivargused. See on siis, kui keegi teine kasutab teie isikuandmeid. Kui vargad saavad teie isikut tõendava dokumendi, võivad nad teie nimel taotleda krediitkaarti või võtta teie nimel laenu. Kui tuleb aeg laenu tagasi maksta, on nad kadunud ja see tekitab teile probleeme. Kui aga hiljem soovite näiteks pangast laenu võtta või krediitkaardiga uut telefoni osta, võivad pangad ja kauplused sellest keelduda.
Nipid tegevuse juhendamiseks	• isikuvargused - ebaseaduslik esinemine teise isikuna; • "krediitkaart" - pangakaart, millega saab maksta kuni laenatud summa ulatuses.
Kuidas tegevust hinnata?	Saate võõrastelt inimestelt sõnumi, et olete võitnud 1500 eurot oma lemmikpoest tehtud ostude eest. Kõik, mida pead võitmiseks tegema, on saata sõnum oma nime, sünniaja ja aadressiga. Kuidas te käitute?
Kasutatud kirjandus	Kathy Allen. Cell Phone Safety. Capstone Press, 2013.

Mooduli nimi	Digitaalsed oskused
Tegevuse nimi	Kindlustage end
Sihtrühm	7-12 aastased õpilased
Tegevuse tutvustus	Näost-näku tegevus
Tegevuse eesmärk	Arutelu turvalisuse üle
Tegevuse ettevalmistus	-
Materjalid	-
Tegevuse kestvus	15 minutit
Grupi suurus	Grupi suurus ilma piiranguta
Tegevuse juhend	Mobiiltelefoni omamisega kaasneb ka palju kohustusi. Lõppude lõpuks vastutate mobiiltelefoni kasutamisel ise oma turvalisuse eest. Ohu vältimist võib võrrelda tänava ületamisega. Liikluses kasutate jalakäijate ülekäigukohti ja valgusfooride foorituled. Samuti vaatate tee ületamisel vasakule ja paremale, et veenduda, et autosid ei tule. Telefoni puhul ei ole jalakäijate ülekäigukohti, kuid te saate astuda samme, mis aitavad ohtu vältida. Ära kunagi lae alla helinat ega vasta võidusõnumitele enne, kui oled konsulteerinud lapsevanema või usaldusväärse täiskasvanuga. Isegi lühike veebiküsitlus võib olla pettus, et saada teie isikuandmeid. Kasutage spetsiaalset tarkvara, et blokeerida oma telefonis sobimatud veebisaidid. Nii ei satu sa ebaseaduslikele veebilehtedele. Vestle ainult moderaatoritega varustatud jututubades. Need on inimesed, kes saavad teid aidata, kui tunnete, et keegi käitub teie suhtes ebasobivalt.
Nipid tegevuse juhendamiseks	• Pettus - kava, mille eesmärk on kedagi petta. • "Tarkvara" - programm, mis ütleb teie telefonile, mida teha. • moderaator - tegevuste reguleerija
Kuidas tegevust hinnata?	-
Kasutatud kirjandus	Kathy Allen. Cell Phone Safety. Capstone Press, 2013.

Mooduli nimi	Digitaalsed oskused
Tegevuse nimi	Milline sa oled?
Sihtrühm	7-12 aastased õpilased
Tegevuse tutvustus	Näost-näku tegevus
Tegevuse eesmärk	Arutelu digitaalsete oskuste üle. Õpilased analüüsivad oma digioskusi, eristavad oma tugevaid ja nõrku külgi.
Tegevuse ettevalmistus	-
Materjalid	Tööleht "Milline sa oled?"
Tegevuse kestvus	30 minutit
Grupi suurus	Grupi suurus ilma piiranguta
Tegevuse juhend	Õpilased kasutavad individuaalselt või paarikaupa töölehte oma tugevate ja nõrkade külgede kaardistamiseks. Seejärel võrdlevad nad tulemusi oma partneriga. Mõelge oma digioskustele, mis aitavad teil saavutada häid tulemusi õppimises ja elus üldiselt. Mõtlege 5 sellist oskust ja kirjutage need naeratuste alla! Mõtlege ka 5 nõrkust, mis takistavad sind heade tulemuste saavutamisel. Mõtlege 5 sellist oskust ja kirjutage need pilve alla. Võrdle oma tulemusi partneriga ja arutage.
Nipid tegevuse juhendamiseks	-
Kuidas tegevust hinnata?	-
Kasutatud kirjandus	Basic school career education elective subject teacher's book. Third grade. SA Innove, 2011

Tööleht "Milline sa oled?"

Mooduli nimi	Digitaalsed oskused
Tegevuse nimi	Kui turvaline on teie salasõna?
Sihtrühm	vanuses 7-12 aastat õpilased
Tegevuse tutvustus	Näost-näku tegevus
Tegevuse eesmärk	Olenemata sellest, kas logite sisse arvutisse, kasutate võrgukontot, näiteks Facebooki, kasutate internetipanka või suhtlete Skype'i, Teams'i, Zoomi jne kaudu, on tugeva parooli olemasolu väga oluline, et hoida oma kontot turvaliselt.
Tegevuse ettevalmistus	Post-it, pabertahvel, paber, kleepsud, multimeedia projektor, arvuti, pabertahvli markerid erinevad värvid
Materjalid	Kui turvaline on teie salasõna? Soovitavad lahendused ja näpunäited: Turvalisi paroole ei tohiks olla lihtne ära arvata, kui teatakse isikuandmeid. Samuti ei tohiks need olla nii keerulised, et neid peaksite üles kirjutama, seda ei tohi kunagi teha! Kasutage erinevate kontode jaoks erinevaid paroole, kasutage paroolihaldurit nagu LastPass, 1Password või SplashID, et luua ja seejärel turvaliselt säilitada paroole. Halvimad paroolid Kõige ebaturvalisemad paroolid on järgmised: 1234567, password, letmein, qwerty ja 11111. Ka perekonna nime, sünnikuupäeva, postiindeksi, telefoninumbri või lemmiklooma, -meeskonna, -filmi või -bändi nime kasutamine ei ole turvaline. See muudab salasõna kergesti ära arvatavaks kõigile, kes teid tunnevad. Kuidas luua turvaline parool Turvalistes paroolides kasutatakse mitteamfabeetilisi sümboleid, näiteks @ # ! & £ või /, ning suur- ja väiketähtede segu. Mõtle "James Bondi" koodisõnadele ja vaata, kui loominguiline - kuid siiski loetav - sa saad olla! Julgustage "mängima" nimedega, vahetades tähti numbrite või muude tähtedega, andke näiteks selliseid näiteid nagu: M!c#argiT V@ne\$\$A Nata£!y P@\$w0rd Kasutage erinevate kontode jaoks erinevaid paroole, hoides parooli põhiosa samaks ja pannes Facebooki jaoks ette F, Twitteri jaoks T, panganduse jaoks B jne. Märkus: Osalejatele tuleks meelde tuletada, et nad ei tohiks tulevikus kasutada oma "päris" paroolidena samu või sarnaseid paroole, mis on loodud selle tegevuse käigus, kuna nad on neid teistega rühmas jaganud.
Tegevuse kestvus	30 minutit
Grupi suurus	Grupi suurus ilma piiranguta

Tegevuse juhend	1. samm: 10-minutiline grupiarutelu "halvima salasõna" üle - milline on kõige ebaturvalisem salasõna, mis teil võiks olla ja miks? Milline oht on ebaturvalises salasõnas? 2. samm: Jagunege 2- või 3-liikmelisteks rühmadeks, töötage koos, kasutades kirjalikke, et luua mõned turvalised ja kergesti meelde jäävad paroolid, mida võiksite kasutada oma kontode turvalisuse tagamiseks. Tegevuse kestus 10 minutit. 3. samm: Ühinege taas terve rühmana ja jagage mõned loomulised vastused. Tegevuse kestus 7-10 minutit.
Nipid tegevuse juhendamiseks	Väiksema rühma puhul võtab tegevus aega 25 minutit.
Kuidas tegevust hinnata?	Küsimused mõtisklemiseks: ● Enne seda tegevust, palun hinnake ja kirjeldage, kui turvalised on teie paroolid digitaalsetes keskkondades. ● Milliseid tegevusi olete teinud, et muuta oma paroole turvalisemaks?
Kasutatud kirjandus	-

Mooduli nimi	Digitaalsed oskused
Tegevuse nimi	DigComp 2.0
Sihtrühm	7-12 aastased õpilased
Tegevuse eesmärk	Näost-näku tegevus
Tegevuse tutvustus	Arutelu digitaalsete oskuste üle. Õpilased analüüsivad oma digioskusi, kasutades Euroopa digitaalpädevuse raamistikku, mida tuntakse ka kui DigCompi, mis pakub vahendit kodanike digipädevuse parandamiseks. Tänapäeval tähendab digipädevus, et inimestel peavad olema pädevused kõigis DigCompi valdkondades.
Tegevuse ettevalmistus	-
Materjalid	Aruandes nimega DigComp 2.0 on esitatud 21 pädevuse ajakohastatud loetelu (mida nimetatakse ka kontseptuaalseks võrdlusmudeliks), samas kui kaheksa pädevustaset ja näiteid nende kasutamise kohta võib leida I DigComp 2.1 (vt viited jaotises Kasutatud kirjandus). • Digipädevus on üks kaheksast võtmepädevusest ja viitab kõigi digitaaltehnoloogiate kindlale ja kriitilisele kasutamisele teabe, kommunikatsiooni ja põhiprobleemide lahendamise eesmärgil kõigis eluvaldkondades. • Digipädevus on oluline õppimiseks, töötamiseks ja aktiivseks osalemiseks ühiskonnas. Koolihariduse jaoks on sama oluline kui pädevuse enda mõistmine, et teada, kuidas aidata seda arendada. • Selle pädevuse olemuse paremaks mõistmiseks on Euroopa Komisjon välja töötanud Euroopa kodanike digipädevuse raamistiku, mis on jagatud viieks valdkonnaks: info- ja andmetöötluspädevus, suhtlemine ja koostöö, digitaalse sisu loomine, turvalisus ja probleemide lahendamine. Pädevusvaldkond 1: info- ja andmetöötluspädevus - 1. Andmete, teabe ja digitaalse sisu sirvimine, otsimine ja filtreerimine; 2. Andmete, teabe ja digitaalse sisu hindamine; 3. Andmete, teabe ja digitaalse sisu haldamine. Pädevusvaldkond 2: suhtlemine ja koostöö - 1. Suhtlemine digitaaltehnoloogiate abil; 2. Jagamine digitaaltehnoloogiate abil; 3. Kodanikuks olemine digitaaltehnoloogiate abil; 4. Koostöö digitaaltehnoloogiate abil; 5. Netikett; 6. Digitaalse identiteedi haldamine. Pädevusvaldkond 3: digitaalse sisu loomine - 1. Digitaalse sisu arendamine; 2. Digitaalse sisu integreerimine ja ümbertöötamine; 3. Autoriõigused ja litsentsid; 4. Programmeerimine. Pädevusala 4: turvalisus - 1. Seadmete kaitsmine; 2. Isikuandmete ja eraelu puutumatus kaitsmine; 3. Tervise ja heaolu kaitsmine; 4. Keskkonnakaitse.

	Pädevusvaldkond 5: probleemide lahendamine - 1. Tehniliste probleemide lahendamine; 2. Vajaduste ja tehnoloogiliste lahenduste väljaselgitamine; 3. Digitaalsete tehnoloogiate loov kasutamine; 4. Digitaalse pädevuse lünkade väljaselgitamine.
Tegevuse kestvus	90 minutit
Grupi suurus	Grupi suurus ilma piiranguta
Tegevuse juhend	1. samm: õpilased arutavad rühmas oma pädevuse üle ja annavad hinnangulised väärtused vahemikus 1-8 (1 tähendab madalaimat ja 8 kõrgeimat taset) erinevates digioskuste valdkondades. 2. samm: õpilased täidavad veebipõhise testi aadressil https://digcomp.digital-competence.eu/digcomp/. 3. samm: õpilased arutavad rühmas, millised olid tegelikud tulemused ja kuidas nad saaksid oma teadmisi erinevates digitaaloskuste valdkondades täiendada.
Nipid tegevuse juhendamiseks	-
Kuidas tegevust hinnata?	Tasandid Baasteadmised - Lihtsad ülesanded. Juhendatult. Mäletamine. Lihtsad ülesanded. Iseseisvalt ja vajadusel juhendamisel. Mäletamine. Vahepealne - Täpselt määratletud ja rutiinsed ülesanded ning lihtsad probleemid. Iseseisvalt. Arusaamine. Ülesanded ning hästi määratletud ja mitterutiinsed probleemid. Iseseisvalt ja vastavalt minu vajadustele. Arusaamine. Edasijõudnud - Erinevad ülesanded ja probleemid. Teiste juhendamine. Rakendamine. Kõige sobivamad ülesanded. Oskus kohaneda teistega keerulises kontekstis. Hindamine. Väga spetsialiseerunud - Lahendab keerulisi probleeme piiratud lahendustega. Integreerida, et aidata kaasa erialasele praktikale ja suunata teisi. Loovad. Lahendavad keerulisi probleeme, millel on palju koostoimivaid tegureid. Pakub välja uusi ideid ja protsesse. Loovad.
Kasutatud kirjandus	DigComp 2.0 https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC101254 DigComp 2.1 https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC106281

Tegevused 13-18-aastastele õpilastele

Mooduli nimi	Digitaalsed oskused
Tegevuse nimi	Mis on App?!
Sihtrühm	13-18-aastased õpilased
Tegevuse tutvustus	Näost-näku tegevus
Tegevuse eesmärk	• Loeng, kus õpilased tutvuvad tegevuse sisuga. Õpilased saavad ülevaate kavandatud põhiteemadest lühiettekande kaudu. • Täiskogu, kus õpilased saavad end teemaga seoses positsioneerida ja teha viiteid oma igapäevaelule. Õpilased väljendavad oma seisukohti teema kohta välkloengu raames, esitades lühikese kommentaari teema kohta. Õpetajal on võimalus saada esialgne ülevaade õpilaste teadmistest ja peamistest huvipunktidest mobiiltelefoni teemaga seoses. • Osalejad saavad end mobiiltelefoni teemaga seotud väidetele positsioonibaromeetril määrata. Õpetajal on võimalus saada esialgne ülevaade õpilaste teadmistest ja peamistest huvipunktidest mobiiltelefoni teema kohta.
Tegevuse ettevalmistus	Valitud temaatiliste aspektide pealkirjad kirjutatakse igaüks eraldi paberile: • Tooraine • Tootmine • Tarbimine ja kasutamine • Taaskasutamine Eraldage igale temaatilisele aspektile klassiruumis paberitahvliga varustatud koht. Pabertahvli paberid märgistatakse järgmise küsimusega: "Mis on rakendus?"
Materjalid	Pabertahvel, pliiatsid
Tegevuse kestvus	45 minutit
Grupi suurus	Grupi suurus ilma piiranguta
Tegevuse juhend	Õpetaja esitab valitud teemakohaseid aspekte mõne sõna kaupa ja kronoloogilises järjekorras. Pärast iga aspekti tutvustamist pannakse vastav pealkiri klassiruumis pabertahvlile vastavasse piirkonda. Õpilastel on võimalus pabertahvlile kirjutada märkmeid, küsimusi ja ideid vastava aspekti kohta. Õpetaja palub õpilastel järjestikku spontaanselt väljendada mõtet mobiiltelefoni teemaga seoses. See, kes soovib alustada, teeb seda ja seejärel jätkub ring päripäeva. Üksikud avaldused jäävad kommenteerimata. Ruumis tõmmatakse kujuteldav joon, mille kaks poolust paiknevad kahel vastandlikul küljel. Neid kahte poolust kirjeldatakse lühidalt: • Poolus I: "Jah" või "Olen väitega täiesti nõus!" • Poolus II: "Ei" või "Ma ei nõustu väitega täielikult!"

	Õpilasi kutsutakse üles paigutuma kujuteldaval joonel, sõltuvalt sellest, kas nad nõustuvad või lükkavad tagasi järgmised väited. Seejuures tuleb joont vaadelda kui pidevat baromeetrit. Õpilased võivad võtta positsiooni nii polaarliinide välimistel osadel kui ka mis tahes vahepealsetel positsioonidel. Õpetaja kirjeldab pooluseid ja loeb iga järgmise väite ette: • "Minu mobiiltelefon on minu jaoks hädavajalik." • "Ma olen mobiiltelefoni kaudu alati kättesaadav." • "Minu mobiiltelefon on sageli suutnud minu igapäevaelu lihtsustada." • "Ma oskan seletada, mis on koltan." • "Minu mobiiltelefon on valmistatud õiglases tingimustes." • "Ma usun, et saan oma tarbimiskäitumisega osaliselt maailma muuta." Õpilased peaksid end posicioneerima vastavalt oma isiklikele arvamustele. Enne teemakäsitluse lõpetamist peaks õpetaja vaatama pabertahvilt õpilaste kommentaaride, küsimuste ja ideedega ning neid arvesse võtta.
Nipid tegevuse juhendamiseks	Mõnda küsimust/väidet võib vabalt kasutada. Tuleb jälgida, et küsimused/väited oleksid selgelt ja võimalikult lühidalt sõnastatud ning et pärast iga seisukohavõttu oleksid õpilased hästi teadlikud, et järgneb veel üks väide. Kokku ei tohiks küsimusi / väiteid olla liiga palju (umbes 5-8).
Kuidas tegevust hinnata?	Pärast käiku pöördub õpetaja lühidalt teemade juurde, kasutades seega võimalust visandada tegevuse edasine käik. Kui kõik õpilased on leidnud oma seisukoha, võivad nad soovi korral väga lühidalt selgitada, miks nad selle seisukoha võtsid. See peaks kindlasti toimuma vabatahtlikult. Õpetaja läheneb käesolevaga moodustatud rühmadele, et suunata küsimused vastavatele õpilastele. Teine hindamisvorm on see, et õpilased, kes on koondunud baromeetri eri kohtadesse, vahetavad lühidalt oma seisukohti ja seejärel vastavad õpetaja küsimustele.
Kasutatud kirjandus	The project "Know your Lifestyle – Introducing Sustainable Consumption in Second Chance Education"

Mooduli nimi	Digitaalsed oskused
Tegevuse nimi	KUI TURVALINE ON SU SALAKOOD?
Sihtrühm	Õpilased vanuses 13-18 aastat
Tegevuse tutvustus	Näost-näku tegevus
Tegevuse eesmärk	Olenemata sellest, kas logite sisse arvutisse, kasutate võrgukontot, näiteks Facebooki, kasutate internetipanka või suhtlete Skype'i, Teams'i, Zoomi jne kaudu, on tugeva parooli olemasolu väga oluline, et hoida oma kontot turvaliselt.
Tegevuse ettevalmistus	Post-it'i, pabertahvel, kleepsud, multimeedia projektor, arvuti, markerid erinevad värvid.
Materjalid	Kui turvaline on teie salasõna? Soovitavad lahendused ja näpunäited: • Turvalisi parooli ei tohiks olla lihtne ära arvata, kui teatakse isikuandmeid. Samuti ei tohiks need olla nii keerulised, et neid peaksite üles kirjutama, seda ei tohi kunagi teha! Kasutage erinevate kontode jaoks erinevaid parooli, kasutage paroolihaldurit nagu LastPass, 1Password või SplashID, et luua ja seejärel turvaliselt säilitada parooli. • Halvimad paroolid: Kõige ebaturvalisemad paroolid on järgmised: 1234567, password, letmein, qwerty ja 11111. Ka perekonna sünnikuupäeva, postiidexi, telefoninumbri või lemmiklooma, -meeskonna, -filmi või -bändi nime kasutamine ei ole turvaline - see muudab salasõna kergesti ära arvatavaks kõigile, kes teid tunnevad. • Kuidas luua turvaline parool: Turvalistes paroolides kasutatakse mitteamfabeetilisi sümboleid, näiteks @ # ! & £ või /, ning suur- ja väiketähtede segu. Mõttele "James Bondi" koodisõnadele ja vaata, kui loominguline - kuid siiski loetav - sa saad olla! Julgustage "mängima" nimedega, vahetades tähti numbrite või muude tähtedega, andke näiteks selliseid näiteid nagu: M!c#argiT V@ne\$\$A Nata£!y P@\$w0rd • Kasutage erinevate kontode jaoks erinevaid parooli, hoides parooli põhiosa samaks ja pannes Facebooki jaoks ette F, Twitteri jaoks T, panganduse jaoks B jne. • Märkus: Osalejatele tuleks meelde tuletada, et nad ei tohiks tulevikus kasutada oma "päris" paroolidena samu või sarnaseid parooli, mis on loodud selle tegevuse käigus, kuna nad on neid teistega rühmas jaganud.
Tegevuse kestvus	30 minutit
Grupi suurus	Grupi suurus ilma piiranguta
Tegevuse juhend	1. samm

	10-minutiline grupiarutelu "halvima salasõna" üle - milline on kõige ebaturvalisem salasõna, mis teil võiks olla ja miks? Milline oht on ebaturvalises salasõnas? 2. samm Jagunege 2- või 3-liikmelisteks rühmadeks, töötage koos, kasutades kirjalikke, et luua mõned turvalised ja kergesti meelde jäävad paroolid, mida võiksite kasutada oma kontode turvalisuse tagamiseks. Tegevuse kestus 10 minutit. 3. samm Ühinege taas terve rühmana ja jagage mõned loominguks vastused. Tegevuse kestus 7-10 minutit.
Nipid tegevuse juhendamiseks	Väiksema rühma puhul võtab tegevus aega 25 minutit.
Kuidas tegevust hinnata?	Küsimused mõtisklemiseks: ● Enne seda tegevust, palun hinnake ja kirjeldage, kui turvalised on teie paroolid digitaalsetes keskkondades. ● Milliseid tegevusi olete teinud, et muuta oma paroole turvalisemaks?
Kasutatud kirjandus	-

Mooduli nimi	Digitaalsed oskused
Tegevuse nimi	MILLINE ON TEIE DIGITAALNE JALAJÄLG?
Sihtrühm	Õpilased vanuses 13-18 aastat
Tegevuse tutvustus	Näost-näku tegevus
Tegevuse eesmärk	Mõista, kuidas igapäevased internetikasutajad saavad luua märkimisväärse digitaalse jalajälje.
Tegevuse ettevalmistus	Vajaminevad materjalid/ressursid: Post-it, pabertahvel, klepsud, multimeedia projektor, arvuti, markerid eri värvi.
Materjalid	Mis on teie digitaalses jalajäljes? Lahendused ja nõuanded: Teie digitaalne jalajalg koosneb järgmistest elementidest: • Teie veebilehitseja ajalugu, mis sisaldab andmeid selle kohta, milliseid veebisaitte olete külastanud, teie sotsiaalmeedia- ja mängutegevust ja -profiile ning seda, mida te "meeldite" või "jagate" või kommenteerite. • YouTube'i, blogidesse või foorumitesse postitatud videod või kommentaarid, e-kirjad, manused, allalaadimised, Skype'i/WhatsAppi kõned. • Ettevõtetele antud teave, nt veebiostude tegemisel, pakkumistele või tasuta kingitustele registreerumisel. • Tulevikus, kui kasutate sotsiaalmeediat, näiteks Facebooki, ning veebipõhiseid saite ja teenuseid, näiteks YouTube'i. • Mõelge enne postitamist: Kas soovite, et seda näeksid kõik - sõbrad, pere, vanavanemad, tööandjad? Sa peaksid olema uhke kõige üle, mida sa internetis postitad; see võib olla seal igavesti! • Otsige ennast internetis: Tehke Google'i otsing oma nime kohta ja vaadake, mida leiata. Kui see on midagi, millega sa ei ole rahul, siis kuidas saad selle eemaldada või muuta privaatseks, kohandades oma seadeid? • Tunne oma privaatsusseadeid: veendu, et tead, mida sa sotsiaalvõrgustikes jagad: Kas soovite, et veebipostitusi või kommentaare jagatakse ainult teie sõpradega või ka avalikkusega? Pidage meeles, et sõprade seaded mõjutavad teie jalajälge, kui nad jagavad teie postitusi avalikkusega. • Asendage vana negatiivne teave uute, positiivsete üksikasjadega: Küsige endalt, mida tööandjad, juhendajad või teised inimesed tahaksid näha? Milline foto näitab sind professionaalses valguses? Milliseid saavutusi või kvalifikatsiooni saate loetleda? Kas saad kedagi kirjutama soovitusi või iseloomustusi oma töö kohta?

	• Deaktiveerige ja kustutage negatiivse jalajälje kontod: Seejärel ei ole sisu enam elus ega otsitav.
Tegevuse kestvus	45 minutit
Grupi suurus	Grupi suurus ilma piiranguta
Tegevuse juhend	1.SAMM: Kõigepealt küsige rühmalt, mida nad teavad sellest, mis on digitaalne jalajalg. - 10 minutit 2. SAMM: Selgitage lühidalt, kuidas digitaalne jalajalg luuakse ja mis nende jalajäljele vastavalt vajadusele ilmub. - 15 minutit koos näidetega. 3. SAMM: Seejärel paluge rühmades arutada ja anda tagasisidet: • Millist sisu nad peaksid tulevikus vältima selliste saitide nagu Facebook või Twitter profiilides? • Mida nad peaksid tulevikus vältima teiste inimeste sotsiaalmeediaprofiilidesse lisamist? • Millist sisu peaksid nad profiilist eemaldama, kui seda hakkab tulevikus vaatama tulevane tööandja või haridusasutus? • Rühmaarutelu 10 minutit, tagasiside 10 minutit.
Nipid tegevuse juhendamiseks	Väiksema rühma puhul võtab tegevus aega 30 minutit.
Kuidas tegevust hinnata?	Küsimused mõtisklemiseks: • Enne seda tegevust hinnake ja kirjeldage lühidalt oma digitaalset jalajälge. • Milliseid tegevusi teete, et vähendada oma digitaalset jalajälge ja hallata oma digitaalset identiteeti internetis?
Kasutatud kirjandus	https://www.kaspersky.com/resource-center/definitions/what-is-a-digital-footprint https://www.teachthought.com/the-future-of-learning/11-tips-for-students-tomanage-their-digital-footprints/

Mooduli nimi	Digitaalsed oskused
Tegevuse nimi	Korrastage oma faile
Sihtrühm	Õpilased vanuses 13-18 aastat
Tegevuse tutvustus	Näost-näku tegevus, iseseisev õpe, refleksioon
Tegevuse eesmärk	Iga kord, kui teie ja teie õpilased loote ja salvestate arvutiga dokumendi - olgu selleks siis PowerPoint'i esitlus või veebileht -, loote te digitaalse faili. Hiljem võib olla keeruline ja pettumust tekitav digitaalsete failide leidmine, kui neid faile ei ole hoolikalt organiseeritud ja hallatud. Õnneks on arvutid seadistatud nii, et failide organiseerimine ja salvestamine on lihtne ja valutu protsess. Kuigi teie ja teie õpilased võivad faile salvestada klassiruumi arvuti kõvakettale, on kõige parem salvestada faile serverisse, mis on eraldi arvutis asuv kõvaketas, mis on spetsiaalselt loodud suurte failimahtude salvestamiseks. Server on ühendatud iga arvutiga klassiruumis ja arvutiklassis, nii et teie õpilased saavad need failid kätte igast kooliarvutist, mida nad kasutavad. Kui teie õpilased alustavad projekti arvutilaboris ja peavad selle projekti lõpetama klassiruumi arvutit kasutades, saavad nad need failid probleemideta leida ja nendega töötada, kui need failid asuvad serveris.
Tegevuse ettevalmistus	Post-it'id, multimeediaprojektor, arvuti, valgetahvli markerid erinevates värvides, valge tahvel, Õpilastele: pliiatsid, paber ja personaalarvuti.
Materjalid	Kui hakkate arvutiga töötama, loote kiiresti palju faile. Need võivad olla Wordi dokumendid, Exceli tabelid, Accessi andmebaasid ja graafika paljudes erinevates formaatides, samuti salvestatavad e-kirjad. On väga oluline, et te: ● Salvestate faile mõistlike nimedega; ● Loogilise kaustastruktuuri loomine, et te saaksite need hõlpsasti üles leida; ● Tehke regulaarselt varukoopiaid failidest, luues turvakoopiaid juhuks, kui põhiversioon peaks kaduma. ● Kunagi ei ole liiga vara luua kaustastruktuuri, mis võimaldab teil faile tõhusalt salvestada. Kui töötate oma arvutis, avage File Explorer ja navigeerige oma C-kettale. Seal peaksite leidma kausta nimega. ● My Documents/Minu dokumendid, kuhu te määrate oma kaustad. ● Kui te kasutate pigem võrku kui iseseisvat arvutit, võib teile olla antud ketta, millel on ruumi failide salvestamiseks. Olenemata sellest, kumb neist kehtib, kasutage oma salvestussüsteemi planeerimiseks järgmisel kaardil olevaid näidiskaustu ja -faile. Mõelge dokumentitüüpidele ja -eesmärkidele ning andke loogilised nimed, mida saate hõlpsasti meelde jätta.
Tegevuse kestvus	45 minutit

Grupi suurus	Maksimaalselt 12 õpilast
Tegevuse juhend	1. samm: õpetaja tutvustab teemat. (10 minutit) 2. samm: Paluge õpilastel näidata, milliseid kaustu ja alamkaustu nad kasutavad. Seejärel paluge neil öelda, kus nad faile hoiavad. (10 minutit) 3. samm: Paluge õpilastel rühmas joonistada oma kaustade struktuuri skeemid, kasutades mõttekaarti (veebiversioon). (15 minutit) 4. samm: Iga rühm esitab oma kaustastruktuuri. (10 minutit)
Nipid tegevuse juhendamiseks	-
Kuidas tegevust hinnata?	Küsimused mõtisklemiseks: • Enne seda tegevust palun hinnake ja kirjeldage lühidalt, kuidas te oma faile haldate ja salvestate. • Milliseid tegevusi te teete, et hallata oma faile paremini?
Kasutatud kirjandus	https://www.thirteen.org/edonline/ntti/resources/workshops/digital_file/practice.html#org

Mooduli nimi	Digitaalsed oskused
Tegevuse nimi	DigComp 2.0
Sihtrühm	13-18-aastased õpilased
Tegevuse tutvustus	Näost-näku tegevus
Tegevuse eesmärk	Arutelu digitaalsete oskuste üle. Õpilased analüüsivad oma digioskusi, kasutades Euroopa digitaalpädevuse raamistikku, mida tuntakse ka kui DigCompi, mis pakub vahendit kodanike digipädevuse parandamiseks. Tänapäeval tähendab digipädevus, et inimestel peavad olema pädevused kõigis DigCompi valdkondades.
Tegevuse ettevalmistus	-
Materjalid	Aruandes nimega DigComp 2.0 on esitatud 21 pädevuse ajakohastatud loetelu (mida nimetatakse ka kontseptuaalseks võrdlusmudeliks), samas kui kaheksa pädevustaset ja näiteid nende kasutamise kohta võib leida I DigComp 2.1 (vt viited jaotises Kasutatud kirjandus). • Digipädevus on üks kaheksast võtmepädevusest ja viitab kõigi digitaaltehnoloogiate kindlale ja kriitilisele kasutamisele teabe, kommunikatsiooni ja põhiprobleemide lahendamise eesmärgil kõigis eluvaldkondades. • Digipädevus on oluline õppimiseks, töötamiseks ja aktiivseks osalemiseks ühiskonnas. Koolihariduse jaoks on sama oluline kui pädevuse enda mõistmine, et teada, kuidas aidata seda arendada. • Selle pädevuse olemuse paremaks mõistmiseks on Euroopa Komisjon välja töötanud Euroopa kodanike digipädevuse raamistiku, mis on jagatud viieks valdkonnaks: info- ja andmetöötluspädevus, suhtlemine ja koostöö, digitaalse sisu loomine, turvalisus ja probleemide lahendamine. Pädevusvaldkond 1: info- ja andmetöötluspädevus - 1. Andmete, teabe ja digitaalse sisu sirvimine, otsimine ja filtreerimine; 2. Andmete, teabe ja digitaalse sisu hindamine; 3. Andmete, teabe ja digitaalse sisu haldamine. Pädevusvaldkond 2: suhtlemine ja koostöö - 1. Suhtlemine digitaaltehnoloogiate abil; 2. Jagamine digitaaltehnoloogiate abil; 3. Kodanikuks olemine digitaaltehnoloogiate abil; 4. Koostöö digitaaltehnoloogiate abil; 5. Netikett; 6. Digitaalse identiteedi haldamine. Pädevusvaldkond 3: digitaalse sisu loomine - 1. Digitaalse sisu arendamine; 2. Digitaalse sisu integreerimine ja ümbertöötamine; 3. Autoriõigused ja litsentsid; 4. Programmeerimine.

	Pädevusala 4: turvalisus - 1. Seadmete kaitsmine; 2. Isikuandmete ja eraelu puutumatuse kaitsmine; 3. Tervise ja heaolu kaitsmine; 4. Keskkonnakaitse. Pädevusvaldkond 5: probleemide lahendamine - 1. Tehniliste probleemide lahendamine; 2. Vajaduste ja tehnoloogiliste lahenduste väljaselgitamine; 3. Digitaalsete tehnoloogiate loov kasutamine; 4. Digitaalse pädevuse lünkade väljaselgitamine.
Tegevuse kestvus	90 minutit
Grupi suurus	Grupi suurus ilma piiranguta
Tegevuse juhend	1. samm: õpilased arutavad rühmas oma pädevuse üle ja annavad hinnangulised väärtused vahemikus 1-8 (1 tähendab madalaimat ja 8 kõrgeimat taset) erinevates digioskuste valdkondades. 2. samm: õpilased täidavad veebipõhise testi aadressil https://digcomp.digital-competence.eu/digcomp/. 3. samm: õpilased arutavad rühmas, millised olid tegelikud tulemused ja kuidas nad saaksid oma teadmisi erinevates digitaaloskuste valdkondades täiendada.
Nipid tegevuse juhendamiseks	-
Kuidas tegevust hinnata?	Tasandid Baastadmised: Lihtsad ülesanded. Juhendatult. Mäletamine. Lihtsad ülesanded. Iseseisvalt ja vajadusel juhendamisel. Mäletamine. Vahepealne: Täpselt määratletud ja rutiinsed ülesanded ning lihtsad probleemid. Iseseisvalt. Arusaamine. Ülesanded ning hästi määratletud ja mitterutiinsed probleemid. Iseseisvalt ja vastavalt minu vajadustele. Arusaamine. Edasijõudnud: Erinevad ülesanded ja probleemid. Teiste juhendamine. Rakendamine. Kõige sobivamad ülesanded. Oskus kohaneda teistega keerulises kontekstis. Hindamine. Väga spetsialiseerunud: Lahendab keerulisi probleeme piiratud lahendustega. Integreerida, et aidata kaasa erialasele praktikale ja suunata teisi. Loovad.
Kasutatud kirjandus	DigComp 2.0: https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC101254 DigComp 2.1: https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC106281